

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet.

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljaújhegyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre;
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Széchnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Újvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországon összes tanintézeteknek.

A tornatanítás revíziója.

Az országos közoktatási tanács által a tornatanterv átdolgozására kiküldött bizottság a napokban elvégezte több kimerítő tanácskozás után munkáját és Szuppán Vilmos bizottsági elnök véglegesen szövegezve már benyújtotta a tanácsshoz az új tantervet.

Örömmel kell kinyilatkoztatnunk, hogy a tantervben a tornatanítás reformjának csaknem minden elve érvényesül.

A legnagyobb vívmány az, hogy a középiskolák minden osztályában a tornatanításra heti 3 óra szenteltetik és ezen kívül egy délutáni a játékokra. Ha a tanterv e pontja a tanács útján érvényesül, már fél eredményt értünk el, de ha a tantervnek a tanításra vonatkozó része is életbe lép, úgy e kis lapnak hosszas küzdelmét a legszebb siker koronázta, mert a testgyakorlás reformja megvalósul,

Az új tantervnek már a beosztása is elárulja, hogy kiváló sulyt helyez az eddigi tornázás mellett más testgyakorlatokra is. Így külön cím alatt foglalkozik a szabadtéri gyakorlatokkal. Az atletika sokak előtt ellenszenves neve helyesen kimaradt a tantervből, és az atletikai gyakorlatok a fenti név alatt szerepelnek. — A játékokra, versenyekre, korcsolyázásra, vívás, uszás és kirándulásokra külön-külön fejezetben találhatók fel a főbb elvek.

Nagy vívmány, hogy a tornázási rendgyakorlatokra vonatkozólag kimondja a tanterv-

javaslat, hogy csak a szabadgyakorlatokban való felállás kivételére nézve szükségesek. — Így hát az időt rabló felvonulások, füzérek valahára a lomtárba kerültek.

A szabadgyakorlatnál is győzött a szabadabb felfogás. Az ezen gyakorlatokra eddig fordított tulságos időt a bizottság sokalta és kimondta hogy a gyakorlatok főleg kézi szerekekkel végezendők, mert az elméletileg kiokoskodott mozgásoknak nagyobb eredménye lesz, ha a tanuló botot, sulyzót, rudat vagy buzogányt tart kezében. — Határozatba ment, hogy a szabadgyakorlatokban kerülendők a lelket fárasztó összetett gyakorlatok.

A szertornázást illetőleg nyereség az új tervezetben, hogy egyes veszélyesebb szereket, mint a bakot, csak a felsőbb osztályokban engedni használni. — A bizottság különben a tanterv kellő rövidegére való tekintettel az egyes gyakorlatcsoportokat sem jelölte meg, hanem az ezután készítendő utasításokra nézve jegyző könyvbe vett több általános elvet.

A szabadtéri gyakorlatoknál szerepelnek az ugrások különféle nemei pusztai földről, — futás, gerely- és diszkoszvetés, birkozás, kötélhuzás. — A futást illetőleg a bizottság úgy a gyorsfutásban a távolságot mint a kitartó futásban az időt leszállította.

A játékokban osztály csoportonként megnevezi a tanterv javaslat a játéknemeket, de a részletezést az utasításoknak tartja fenn.

A versenyek, korcsolyázás, vívás, uszás és

kirándulások is csak röviden említettnek a tervezetben, mert az utasítások feladata lesz a részletezésben kifejteni e gyakorlatoknak tanítási módját.

Amint e tanterv-javaslat most a közoktatási tanács asztalán fekszik, sok jót rejt magában, de csak rejti, mert az utasítások lesznek hivatva kifejteni határozott szavakban a tornatanítás anyagát és módszerét. A tanterv-javaslat ma még egy általánosság mely láttuk sok jót tartalmaz, de üdvös volta csak az utasítások pontos, kimerítő elkészülése után fog kitünni. Az utasítások készítésénél nem maradhat el, mint elmaradt a régiéktől, a módszertani rész sem, mert a tananyag helyes beosztásával egyenlő fontosságú a tanítás módjának szabatos meghatározása.

A jól készítendő utasítások majd a tornatanár képzésnek is megadják a helyes utasítást. De azt hisszük, hogy e téren is idővel megvalósulnak reményeink és az állami tornatanár képzéssel a testgyakorlatok reform munkája betetőződik.

A „M. A. C. csónakdájának évi jelentése.

Tisztelt közgyűlés! Csónakdánk másodéves főnállásáról szól ezen jelentésünk. S bárha minden czífraság nélkül adjuk elő a történeteket, mégis lehetetlen a közhangulat kifejezéseül is pár szóval el nem mondani azt a jól eső, meleg örömet, azt az őszinte bizalmat a jövő iránt, melylyel második éves eredménydus működésünk szemléleténél eltelünk,

Ugy vagyunk csónakdánkkal, mint a mesebeli vándor az ő csuda-asztalával: akármit kívánunk, minden beteljesedik. Kivántuk, hogy legyünk többen — megtörtént; kivántuk, hogy legyen állandó helyünk, — meglett; vágyakozva néztünk a többi egyesület évszázó evezési kimutatásaira, — s egyszerre oda ugrottunk föl aránylag kevés tagunk működési eredményével, a hol a többi nagy egyesület áll; az volt az álmunk, hogy ismerje meg győzelmes színeinket a szárazföld után a víz eleme is és ime, első próbálkozásunk már elhozta a sikert.

Hogyne töltené el szívünket örömmel ennyi szerencse? Hogyne biznánk dus reménnyel ennyi biztató jel között? Hogyne hinnénk, hogy a mi „terülj asztalánk“ elhozza nekünk rövid idő alatt oda a Duna partjára a jövő szilárd házát is, annyi sok taggal, a mennyi kell nagy reményeink megvalósításához?...

Az 1897. évi enyhe tél és tagjaink buzgósága okozta, hogy már február 24-ikével megkezdődött evezésünk évadja. Márczius elején elfoglaltuk új helyünket a császárfürdői hajóállomás mellett a budai partokon, s míg a korai látogatottság egyre fokozódott, addig a mi kis telepünk is gyorsan átalakult: május elsejéig a buczkás, elhagyott partterület egy bekerített viruló, fiatal parkká változott át, a hol ismerőseink serege vigan tenniszezett s örömmel nézegette vízre szálló sűrű csapatainkat.

Nemsokára megkezdődött az országos evezős verseny klinker-számjára megalakított versenycsapatunk trainingje is. Szinte vetélkedve keresték tagjaink a versenyre készülő öt fiatal evezős kényelmét. Heteken át Szendey Béla klubtagunk s a „Neptun“ egyesület kitünő működő evezőse és az öt versenyző volt a csónakdai élet középpontja. S a mikor a verseny napján, június 20-án kiröpült a büszke „Nóra“, — csónakokra szállott többi tagjaink talán több kétség, mint remény között várták első versenyünk eredményét.

A verseny lefolyása azonban teljesen igazolta versenycsapatunk önbizalmát. A starttól elugrott „Duna“, csapatot az első pár száz méternél elfogták a mieink, s nyugodt, egyenletes csapásokkal evezve tovább, úgy szólva nagy fölényvel, hét csónakhosszal érkeztek be elsőnek. A verseny eredménye szinte fanatikus örömradiált idézett elő nemcsak teljes számmal ott volt tagjaink, de a versenyt néző nagy és válogatott közönség soraiban is, s nem csoda, hogy a közönség előtt újra fölvonuló győztesek személyénél megkettőződött lelkesültség színes képét látva, a napilapok is megjegyezték, hogy a verseny napjának legszebb pontja az athléták diadala volt.

A győztesek neve: Károly Henrik (kormányos), Schmidt Rikárd, Dobák Emil, Hérics Tóth Jenő dr., és Jankó Béla.

A szegedi evezősversenyről, közbejött akadály folytán, versenycsapatunk lemaradva, teljes mértékben kezdetét vették a nagy turázások, melyeknek során Esztergom, Piszke, Vác, Visegrád (fől és le), Komárom, Dunaföldvár voltak legmesszebb eső látogatásaink. Külön kell azonban megemlékeznünk della Vedella Mihály és Mannó Leonidás társainkról, a kik egy párevezős csónakban, hihetetlen erélylyel, vihar és éjszaka daczára, két nap alatt Zomborba eveztek le, keresztül a Ferenc-csatornán, nagy öröme és lelkesedésére néhány ott élő tagtársunknak s a zombori közönségnek.

A nyár folyamán folytonos pezsgő életkedv között két házi versenyt tartottunk: egy távevezős versenyt 18 kilométerre (szentendrei szigetcsucs és vissza), a hol három négyes-csapat versenyzett a győzelemért.

Első csapat: Károly Henrik (korm.), Dobák Emil, Ábray Zoltán, Junga Béla dr. Raics Aurél.

Másik házi versenyünk rövid távra volt négy számmal. Eredménye.

Négyevezős verseny győztes csapata: Károly Henrik (korm.), Pórtelky László dr., Martin István, Alkér Lajos, Raics Aurél.

Skifi-verseny győztese: Hérics Tóth Jenő dr.

Kétevezős verseny győztese: Károly Henrik (korm.) Schmidt Rikárd, Martin István.

Két párevezős verseny. Első csapat: Pórtelky László dr., Hérics Tóth Jenő dr.

Az első versenyszámban három csapat, a másik három számban két-két hajó küzdött.

Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal külön fölemlíteni a mi kormányos büszkeségünket, Károly Henriket, a ki két éves evezős működése alatt ötször indult s ötször győzött, kiérdemelve e hihetetlen szerencséjével a „veretlen“ jelzőt.

Az elmúlt év különben az ajándékok éve volt. Az anyaegyesület tőle telhetőleg részesített bennünket anyagi segélyben is; az egyik házi verseny számára ezüst és bronz érmeket adott díjjul, s kitűzőlt három turadíjat: egy ezüst érmet az elsőségért, melyet della Vedella Mihály nyert el, 187 indulással és 2136 be-

evezett kilométerrel s két bronzérmét, melyeket, mint második és harmadik, Hérics Tóth Jenő dr. és Dobák Emil tagtársak érdemelték ki 1798, illetve 1645 kilométerrel.

Gróf Andrassy Géza elnökünk, az anyaegylet útján három új hajóval lepte meg a csónakdát, több tennis- és egyéb felszerelést is kaptunk, s azonkívül immár a második szép zászlót készítette el és adta át régi jóakaró hivünk: Mannó Calipso kisasszony.

Nem mulaszthatjuk el továbbá, hogy hálás köszönettel ne emlékezzünk meg Libits Adolf urról, József főherceg ur Ő fensége jószágkormányzójárói, ki a margitszigeti kertészetből nagy mennyiségű fát, cserjéi és virágot adományozott s így lehetségessé tette, hogy kopár partterületünket már az első évben kellemes tartózkodási helylyé varázsoljuk.

Az őszi beálltával az evezési kedv is alább szállott

Tornázás télen a debreczeni kereskedelmi akadémiában.

Országszerte foglalkoznak, a középiskolai tanulóifjúság, testi nevelésével, a tornatanítás reformjával, s e nagy fontosságú kérdésekhez egyaránt hozzászólnak gyakorlati szakferfiak és tudományos elméleti érdeklődők. Egész kis irodalmat állíthatnánk össze azon eszmékben gazdag fejtegetésekből, melyek csak a tavaly Havre-ban tartott nemzetközi kongresszus óta a legutóbb lezajlott költségvetési vitánkig kerültek nyilvánosságra s miknek legtöbbször a nevelés terén bő tapasztalattal bíró egyéniség kiváló becsü nyilatkozata. Valamennyi azonban oda concludál, hogy a mennyire csak lehet megszorítsuk a szer tornázást és helyette a test szabadabb mozgását megengedő, szabad levegőben végezhető atletikai gyakorlatok, a futás, ugrás, uszás, korcsolyázás s a külön-

Tornázás télen a debreczeni kereskedelmi akadémiában.

s novemberben teljesen megszűnt. E helyett tagjaink szorgalmasan látogatták a klub gyakorló óráit, s kaszinónk helyiségeiben ismét két jól sikerült zártkörű társasestélyt rendeztünk, jelenleg pedig nagy a készülődés a márczius ötödikén a Vigadóban megtartandó piknikünkre.

Mielőtt jelentésünket zárnók, nem feledkezhetünk meg ez alkalommal sem a társevezős egyletek részéről tapasztalt szeretetteljes jóakaratot hangsúlyozni, mint a melynek szintén jelentékeny része van abban, hogy haladunk előre — tele reményekkel, bizalommal.

Budapest, 1898 február hava.

A választmány.

böző atletikai játékok valamint a lapda játékok lépjenek előtérbe.

Ezek legtöbbször azonban a mi éghajlati viszonyaink mellett csak a tanév elején a zordonabb idő beálltáig, és tavasszal 1—2 hónapon át végezhetjük a szabadban; de akkor is hány község van olyan, hol szabadban uszásra folyó víz hiányában nem is gondolhatunk. Azután meg a május és június hó folyamán tartó ismétlések és vizsgák annyira lefoglalják tanuló ifjúságunkat, hogy — ha csak nem akarjuk, hogy tanártár a nek, a szülő s tanítványaink is minket, tornatanárokat okoljanak, amiért a leczkére el nem készül a kevésbé kötelességtudó — nagyobb kirándulásokkal, hosszabb idő igénybe vevő játékokkal a legjobb akarat mellett ez időben sem merünk foglalkozni.

Marad tehát egyedül a december elejétől egészen február végeig a szabadban élvezhető hólapdázás meg a

korcsolyázás sportja; majdnem három hónap tehát, melyben másféle atletikai gyakorlatokkal szabadban nem foglalkozhatunk. Igen ám, csakhogy a korcsolyázást is csupán úgy űzhetjük rendszeresen, tornatanár felügyelete és vezetése alatt, ha hogy a tanintézetnek magának van az udvarán kellőleg gondozott jégpályája, melyet torna-órán és szabad idejében egyébkor is akadálytalanul használhat az ifjuság költség nélkül.

— Már most csak az a főkérdés: Kevés költséggel miként vihető keresztül? — Ennek leírásával, tudom, sok kollégámnak nem mondok újságot; de meglehet, hogy egyik-másik kísérletünk által buzdítva, jövő évben megkísérel hasonlót.

December elején esett nálunk az első hó, de a talaj nem lévén még fagyott, az mihamar olvadni kezdett. Ezt az alkalmat se akartuk elszalasztani, és a torna órák vége felé az egész osztály fölállott hólapdázáshoz. Egyesek ugyan az első lapda elrepülése után félre vonultak, de a nagyobb része kitartott és öt perczig a két tábor közt egész harcz folyt, melynek sebesültje is volt: néhány betörött ablaktábla. Karácsony előtt keményebb fagy állott be, melynek következtében a hátulsó udvart a gyalogjáró kövezet mentén homokkal és téglával elkerítettük; két napon át szorgalmasan locsolgattuk öntöző kanákkal napjában többször, majd megvizet eresztettünk az egész területre az esti órákban, a mi éjen át keményre fagyott. Az első napokban még használható pályát ugyan nem kaptunk és növényeink legfeljebb csuszálhattak; de a tornaórák végével maguk a növények leöntözgették az egész pályát, és néhány nap mulva már a korcsolyák elhozását is megengedhettük.

Ezen időtől fogva csak korcsolyával léphetett bárki is a jégre, kivéve azokat, kik a pálya rendben tartására, takarítására stb. önként vállalkoztak. Ez eleinte kissé nehezen ment; mert növényeink úgy látták azt a helybeli „Margit“-fürdő jégpályáján, hogy napszamosok végzik e munkát s így nem szívesen állottak hozzá. Nem maradt más hátra, minthogy magam fogtam vagy kétszer seprőt, a mikor az urfiak korcsolyáztak; és midőn észrevették, hogy tanárjuknak nem derogál ez a munka, ők sem huzódoztak többé tőle; s azontul csak seprőt kellett kézbe vennem, mindjárt odaugrott egyik vagy másik, hogy elvegye tőlem s helyettem dolgozzék. „Tanár úr kérem, bizony beállhatnánk a „Margit“-ba hólapátolóknak, jégtisztítóknak jó keresetre!” mondotta egy ily alkalommal a fiuk valamelyike, derűltségre keltvén a korcsolyázó urakat és a munkában verejtékező uri napszamosokat. Ehhez hasonló élczelődés fűszerezte mindannyi munka-óránkat s fokozta a jókedvű foglalkozást.

Az esti tornaköri órák után pedig — mert tornatermünket a korcsolyázókra való tekintettel minden délután fűtettük — majdnem mindennap oda állottunk és megöntöztük az egész pályát, hogy a következő reggeli torna-órára sima jégtükrünk legyen. — Ezt a munkát nagy buzgalommal magok a növények végezték és csak ritkán kellett az iskola-szolgákat segítségül hívnom.

Előfordult, hogy éjjel havazott, s a tornaórán másnap nem korcsolyázhattunk; akkor az osztály neki állott és letakarította a pályát, Jobb és élénkebb testmozgásokat, tartkva egy-egy kis hólapdázással, lelketestet üdítő kedves szorakozásul még a legrendszeresebb tornaórán sem végezhetünk volna, mint a milyenek ezek valának. A mikor pedig február 4—5-én tömérdék hó esett s ennek eltakritása sok fáradságba került

volna, hogy ezt élvezetesebbé tegyem, hová építésének a tervét vettem fel, ami általános tetszéssel találkozott. Mindegyikük vagy havat hordott, vagy pedig annak rendes elhelyezéséről gondoskodott s egyszerre csak azt láttam, hogy délutanonként azok, kik korcsolyázni nem tudnak, vagy korcsolya hiánya miatt nem korcsolyázhatnak, serényen dolgoznak a hóváron, mely utóbb egészen szép alakot öltött bástya tornyával és bő réseivel.

A bevégzett munka után néhányszor rohamot intéztünk a bevehetetlen vár ellen; bevehetetlen annyiban, hogy a sok hólapdával ellátott sereg a korcsolyákon közeledő ellenséget alóla visszaszoritani igyekezett. Jégpályánkat ugyan a hólapdák özöne nem sokára ellepte, de támadók és védők együttes munkálkodása pár percz alatt ismét eltisztotta azt onnan seprűkkel és lapátokkal.

Az enyhébb időnek beálltával február hó 23-án újabb munkához fogtunk: a jéggé fagyott hóvárnak lerombolásához. Csákányok, balták és vaslapátok neki estek a falaknak, a havat az egész pályára széthánytuk, s másnap talyigásokkal, városunk e speciális alkalmosságaihoz kihordattuk, hogy a nap sugari minélelőbb száraz udvart teremtsenek s benne ismét ugrást, súlydobást gyakorolhassunk, esetleg a kihordott szereken szabadban dolgozhassunk.

S ha növényeink sajnálkozó szavait a jégpálya eltünése miatt hallom, nem fojthatom el azon gondolatomat: vajha nyáron is ehhez hasonló foglalkozásokkal tarkíthatnám a kevésbé változatos tonaórákat.

Debreczen, márczius 1.

Potomesik I.

Az eperjesi tornaverseny.

A magyarországi tornaegyletek szövetségének I-ső kerületi tornaversenyét Eperjesen, 1898. május hó 29-én és 30-án (pünkösdkor) az „Eperjesi Torna- és Vívó-Egyesület“ rendezte a budapesti és felvidéki tornaegyletek közreműködésével az eperjesi katonai gyakorlótéren létesített versenypályán (gyeppálya), kedvezőtlen idő esetén a helyi tűzérsegi laktanya fedett lovardájában.

Az ünnepély védnöke: Dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t., a magyarországi tornaegyletek szövetségének elnöke; Versenybíróság: Elnök Szinyei Merse István főispán, az eperjesi torna- és vívó-egyesület elnöke. Tagok: Bély Mihály, Dresdner Ármin, Iszer Károly, Maurer János, Pethe Ferencz és Dr. Kőrösy György. (A jelentkező egyletekre való tekintettel később fog kiegészítettetni.) Versenytitkár Dresdner Ármin; versenyintéző Pethe Ferencz; pénztáros Vogel Béla.

Sorrend

1898. május 29-én, (pünkösds vasárnap) délelőtt:

11 ó. 30 p. Az „Eperjesi Torna- és Vívó-Egyesület“ diszközgyűlése a vármegyeház nagytermében.

délután:

2 ó. 30 p. Indulás a kir. kath. főgymnasiumból a versenyterre katonazenével, egyleti zászlók alatt.

3 ó. *Tagszabadgyakorlatok* (vezeti Pethe Ferencz); minden résztvevőre kötelezők.

3 ó. 20 p. *Síkfutás 100 méterre* (a budapesti egyletek kizárásával.) I-sőnek Szinyei Merse István, az „E. T. és V. E.“ elnöke által felajánlott tisztelet-díj és az „E. T. és V. E.“ díszített ezüst-érme, II-iknek ezüst-, III-iknek bronz-érme.

Különfélek.

A „M. A. C.“ csónakdájának tisztikara az 1897. év végén. Igazgató: Gerenday Béla, Szertáros: Friedrich Nándor, Pénztáros: Károly Henrik, Első jegyző: Martin István, Másodjegyző: Tóth Béla, Egyleti mérnök: Weimess Marian, Választmányi tagok: Ábray Zoltán, K. Császár Géza, Dobák Emil, Schmidt Richárd. — Felügyelő a „M. A. C.“ részéről: Lázár Pál.

A Torna-Egylet Orsz. Szövetségének birkózási szabályai: 1. A versenyre jelentkezettek száma nyolczczal osztható legyen; a párok az első menetben sulyuk szerint, a további menetekben pedig sorshuzás utján állíttatnak össze. — 2. Fogások fejtől csipőig vannak megengedve. — Tilos a körmök használata, az öklökre szorított öklökkel való ütés, de meg van engedve a fogás általi nyomás, tilos a karok körülkapcsolása az altest és a nyak körül, a gáncs és a lábak keresztezése, nemkülönben az ellenfél ruházatába való kapaszkodás. — 4. A párok birkózási időtartama előre kijelentendő s az az egyes pároknál legfeljebb 10 percig tarthat. — 5. Kezdet előtt 5 lépésnyire szemben felállanak az ellenfelek, azután a versenybíró „rajta“ vezényszavára egymásfelé mennek, kezet fognak és birkózási állásba helyezkednek, mire a küzdelem megkezdődik. — 6. A birkózás tartama alatti szünetet a versenybírósg megtadhatja. — 7. Legyőzött az, a ki pillanatig egyszerre két vállával érinti a földet. — 8. Az, ki a birkózás tartama alatt magát anélkül, hogy ellenfele által dobatnék védekezésből hasra veti, a versenybírósnak másodszori figyelmeztetésére legyőzöttnek nyilváníttatik. — 9. A földön térdelő helyzetben egy támadás van megengedve. — 10. A küzdelemből kikerülő első győztes nagy ezüst-, a második kis ezüst-, 8 jelentkezőnél a harmadik és negyedik bronz-éremmel tüntetendő ki. Ha a végküzdelemre kerülő pár között a küzdelem eldöntetlen marad, mindkét fél nagy ezüst-éremmel tüntetendő ki.

Dr. Bokor Józsefet, az Országos Közoktatási Tanácsban a polgári iskolák előadóját nagy ovációban részesítették azon alkalomból, hogy a Pallas Nagy Lexikon 16-ik, utolsó kötete is szerkesztésében elkészült. A hazánkban, sajnos, eléggé szokatlan irodalmi bankettre gyűltek össze irodalmunk jelesei, a közokt. miniszt. képviselője, a Nagy Lexicon munkatársai, a kiadó társaság igazgatói. Szép beszédekben méltatták Bokor szerkesztői érdemeit Beöthy Zsolt dr. egyetemi tanár és Zsilinszky Mihály államtitkár. A miniszter is, nem lehetvén jelen, elismerő levélben üdvözölte a nagy mű megalkotóját. Emlegett Nagy Lexicon úgy terjedelem, mint cikkkel mindenre kiterjedő alaposága folytán nemcsak az eddigi magyar lexikonokat felülmulja, de a külföldi hasonló vállalkozásokkal szemben is sikeresen kiállja a versenyt. Minden egyes tudomány és eszmekörből nyújt annyit, mint a külföld legnagyobb lexikonjai, a magyar viszonyokat pedig csakis ebben találjuk fel a legteljesebb, leghűbb előadásban. A syort dolgokban is felette magasabb színvonalon áll az eddigi Lexikonoknál.

A kardvívás szabályai a kolozsvári egyet. vívóteremben. Érvényesek a vágások a derékkötéstől fölfelé a felső test minden részeire. Érvényesek a szurások, mint a vitőr vívásnál ama módosítással, hogy itt a szurás a kézfe és a kar minden részeire is érvényes. Csak a tiszta él és fokvágások jöhetnek tekintetbe. Az ambó vágások szigoruan tiltvák és a mely vívó ezt a küzdelemben teszi, azt a vívómester az első és második esetben figyelmeztetéssel inti meg, továbbá még a szabály-

talanság sulya szerint, pontozatai összegének rovására itél; 3-dik esetben pedig leléptethető. A voltok versenyében pedig az első esetben terhére egy voltot, a második esetben szintén egy voltot számít, a harmadik esetben végre a juri leléptetheti az illetőt; mely esetben ez a további versenynemek egyikében sem vehet részt. Ugyan ily elbírások alá esnek az elkésett utánvágások is. Ha az ambó mindkétfél részéről támadólag egyszerre esnek, ugy az első esetben nem számít, a következő két esetben a juri figyelmeztetéssel inti meg a versenyzőket; továbbá az osztályozási versenyben és a döntő küzdelemben még pontozataik rovására is itél és végre mindkét ellenfelet leléptetheti, mely esetben a versenyzők a további versenynemek egyikében sem vehetnek részt. Vasas vágások, a melyek a kard kosarával, avagy a védő kardjának pengéjével érintették az ellenfelet, de oly gyengén, hogy a valószínűség szerint sérülest nem okoztak volna tekintetbe nem jönnek. Észrevehetőleg erősebb, sebzőképes vágásnál azonban voltot számítanak. Ép ugy jön számításba az oly vágás is, a mely közvetlenül az ellenfél kardjának érintése után hatol be, vagy megfordítva, ha a vágás közvetlenül a test találása után az ellenfél kardjába ütközik.

Lapvágások nem számítanak. Elővágások csak akkor számítanak az elővágó javára, ha ő saját maga az ellenfélnek ugyanazon üténye alatt esett vágását meg nem kapta; ellen esetben mindig az elővágó rovására számítatnak. A sikerült elővágás üténye után az az megkésve adott vágás, mint utánvágás bíraltatik el. Kard-elütésekkel adott vágások az elővágások szerint bíraltatik el. Kardkiütések voltot számítanak. Ha a kapott vágás vagy szurás után az ellenfél visszavág, avagy szur, de nem talál és utána még egy voltot kap; terhére 2 volt számítatik. Azon versenyzőnek, a ki átengedést alkalmazott, de a közben voltot kapott és ő is találta ellenfelét, rovására ambó számítatik. Egyebekben az egyetemi állandó torna és vívó bizottság határozatai mérvadóok. Kelt Kolozsvár 1898. év február hó 25 én.

A vitőrvívás szabályai az egyetemi vívóteremben. Érvényes szurások a derékkötéstől fölfelé a kulcscsontig, illetve a nyaktőig a felső karral együtt, előrehajlásnál, ha ennek következtében a mell fedezve van, a fejre, arcra és vállakra esett szurások is érvényesek, szándékos támadások azonban a nyakra és arcra ki vannak zárva; de ha egy rosszul alkalmazott védés vagy belegrás következtében a szurás, mely különben jól volt irányítva, az arcra vagy fejre jut, voltot számít. Ugy az egyenes, mint vitőrvívás művészetének bármely változataival kivitt szurások csak akkor érvényesek, ha azok kivitelénél közvetlen a hegy érinti az ellenfelet és ül. Beszalasztások érvényesek. Ha azonban a beszalasztó a vívóvonal betartása nélkül talált, ő maga azonban ellenfelétől, ki a vívóvonalban maradt, helyes szurást kapott, ugy az terhére nem csak voltot, de ambót is számít. Ha valamely ellenfél vívóvonal tartás nélkül szur vagy ellenfele vitőrje hegyébe beszalad, még az esetben is volt jegyeztetik rovására, ha ellenfelét ki jó vívóvonalban maradt, találta volna is. Ha a versenyzők egyike érvénytelen testrésze szurt s eközben érvényes helyen találva lett, ugy ez rovására voltot számít. Oly szurások, a melyek, ha gyengén érintették is az ellenfelet, de elcsusztak, anélkül, hogy ülteek volna, nem számítanak, s utána adott jó szurás voltot számít. Szabálytalan csapkodások, vagy utánszurások tiltva vannak. A lefegyverzés voltot számít, ha vagy mindkét versenyző szabadon fogja a vitőrt, vagy pedig a vitőrök a csuklóhoz le vannak kötve; de nem számít akkor,

ha csak az egyiknek van lekötve a vitőre. Egyebekben a e. állandó T. v. b. határozatai mérvadók. Kelt Kolozsvárt, 1898. év Február hó 25-én.

Nagybudafalvi Vermes Lajos
egyetemi tornatanár és vívómester.

A szolnoki korcsolyázó egyesület — melynek újjá-
ébredéséről már megemlékeztünk lapunk hasábjain —
egy valóban fényesen sikerült táncszestélytel fejezte be
az idei szezont. Büszkén tekinthet vissza a fiatal egyesület
pár hónap alatt elért eredményeire, mert nemcsak egy
kedves vidám jégcsaládott toborzott össze rövid idő alatt,
hanem egy dicsőre méltó, nemes adománya által örök
emléket is emelt magának. A kezdet nehézségeivel küzdő
egyesület amely az idén emelt magának csinos pavillont
és rendezkedett be a legszükségesebb pályafentartási
eszközökkel, — derék megteremtőjének, — Csics Gyula
főgymnasiumi tanár indítványára a fennmaradt tiszta jö-
vedelmét kerek 100 frtot „Márczius 15-iki jubileumi
őszöndij alapítvány” czímen a szolnoki állami főgym-
nasiumnak, a még ezenkívül fennmaradt 1 frt 44 krt.
pedig a „szegény tanulókat segélyező egyesület”-nek juttatta.
Mondanunk sem kell talán, hogy e szép eredményt ez
életrevaló egyesület nem csupán Csics Gyula tanárnak,
hanem az ifju jégcsalád bájos hölgytagjainak is köszön-
heti, akiket nemcsak az évadzáró táncmulatságon, ha-
nem a jégen is naponta ott láttunk. Ime pár név, amit
csak egy hirtelenjében jegyezhetünk fel. Asszonyok:
Csekey Istvánné, Kalmár Miksáné, Kerekes Gézáné, Kiss
Ernőné, Küry Albertné, Langé Józsefné, Nóga Jánosné,
özv. Szentgyörgyi Károlyné. Leányok: Balla Aranka,
Boár Livia, Csillag Ilona, Czako Emilia, Elvira és Böske,
Eordögh Olga és Mariska, Fodor Margit és Ilona, Hra-
béczy Malvin Jolán és Gizella, Horváth Annuska, Kind-
lovits Ilona, Kiss Mariska és Ilonka, Kiss Paula, Kliger
Erzsike, Krausz Olga és Paula, Krausz Etelka, Kubics
Sárika, Lengyel Ilonka, Makrai Emma, Mandel Berta és
Laura, Martinek Erzsike, Nagy Etelka, Némethy Magda,
Perényi Ilonka, Petrovits Margit, Pólya Ferike, Schreiber
Erzsike, Rozsnjai Annuska, Szakács Róza, Szóó Ma-
riska, Záborszky Gabriela.

A Pozsonyi Torna-Egyesület február 1-én tarotta
XVIII-ik közgyűlését. E közgyűlés tárgysorozata a kö-
vetkező volt: 1. elnöki megnyitó, 2. választmány jelen-
tése az 1897. évi működésről, 3. a számvizsgálat meg-
ejtése, 4. költségelőirányzat 1898. évre, 5. indítványok,
6. a tisztikar és választmány újjáalakítása. A közgyűlés
a választmány jelentését, mely kinyomatva minden egyes
tagnak megküldetett, tudomásul vette. A számvizsgálók
jelentése, hogy a pénztárt teljesen rendben találták. A
költségvetés egyes tételénél élénk vita támadt. Többek
közt a választmány csak nagy nehezen bírta keresztül-
vinni azt, hogy a művezető mellé egy fizetett előtornász
(óránkit 1 koronával) neveztessek ki. A „szövetségnek
fizetendő tagságdíj” tételénél is fölszóaltak többen és
kivánták, hogy egyesületünk a szövetségből lépjen ki,
mivel a szövetség értendő a „Torna-egyletek szövetsége
az egyletek érdekében nem tesz semmit”. A közgyűlés
ezen indítványt a választmány idevágó szakszerű fel-
világosításai után elvetette. A művezető tisztelet-díját
120 frtról 150 frtra emelték. Richter Géza tag indítvá-
nyára elhatározták, hogy a városól szubvenziót kérel-
meznek. Reisenauer Géza tag az athléta csoporttagjai
nevében a legutóbb tartott fényesen sikerült díszturnára
emlékeztető szép csoportképet ajándékozott az egyesü-
letnek. Ezek után az elnök szép és lelkesítő beszéd ki-
séréteben a választmány részére felmentvényt kért, mit
meg is adott a közgyűlés. Ezzel kapcsolatosan Krajnyák

Ede tag indítványára a közgyűlés a lelépő választmány-
nak, de különösen Pozdech Gyula titkár és Piovarci
Ferencz pénztárosnak jegyzőkönyvi köszönetet mondott.
Köszönetet mondtak még Lassel Gyula művezetőnek is,
mire a választás Krajnyák Ede korelnöksége alatt ment
végbe a következő eredménnyel: Elnökül közfelkiál-
tással dr. Wagner Lajos választott; alelnök Kárpáti
Gyula; titkár Pozdech Gyula; pénztáros Piovarci Fe-
rencz; szertáros Lassel Gyula; ügyész dr. Kollarik Jó-
zsef; orvos dr. Zsigárdy Aladár lett. Választmányi tago-
kul következő urak választottak: Baán József, Zöllner
Károly, Gottl Adolf, Günther Ágost, Höllriegl Ödön,
Hüttlinger János, dr. Lichtner Jakab, Maza János, Mottkó
Miklós, Nesper Antal, Fasold Győző, Haan József, Kalig
Frigyes, Krajnyák Ede, Richter Géza, Seemann János,
Schneemaher Henrik, Wanák Rezső, Veres Károly és
Weidner Sándor. Számvizsgálók lettek: Jordán Károly,
Helle Ede és Wichmann Adolf. Végül megemlítendő
még, hogy ez alkalommal egy nagyobb szabású torna-
ünnepély képezte a beszéd tárgyát, mely azonban az
eperjesi torna-ünnepélyre való tekintettel, egyelőre el-
ejtetett.

S. V.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank.

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1898. évi
márczius hó 17-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségé-
ben (V., Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó

XXIX-ik rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghivatnák.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1897. évi mérleg megállapítása és a felmentvény meg-
adása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása iránt.

A részvények letehetőik:

- BUDAPESTEN:** a bank főpénztáránál és
a Magyar leszámítoló-és pénzváltó-banknál
BÉCSBEN: az Union-banknál
PÁRISBAN: a Société générale pour favoriser le dé-
veloppement du Commerce et de l'Industrie
en France című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata.

23. §. 20 részvény tulajdona 1 szavazatra jogosít.
24. §. Részvényesek, kik szavazó jogukkal élni akarnak, kö-
telesek a közgyűlés összeülte előtt legalább 8 nappal részvényeiket
térítvény mellett letéteményezni.
A letéteményezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapok-
ban kijelölt helyeken eszközöndő.
25. §. A szavazó jog személyesen, vagy meghatalmazott által
gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható.
Testületek, intézettek és keresked. cégek, továbbá nők és kis-
korúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt,
ha azok különben részvényesek nem volnának is.
Azoknak, kik szavazó jogukat igazolták, a részvények és az
utánok járó szavazatok számának megjelölésével elátott igazoló je-
gyek adatnak ki.
A részvények a részvényes által sajátkezüleg aláírandó jegy-
zékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitel-
banknál 1, minden egyéb letéthelyen 2 példányon bejegyzendő.
A letéző a letett részvényekről térítvényt nyer és a részvé-
nyek annak idején, a közgyűlés megtartása után, csakis ezen térít-
vény visszatérítésével, megfognak neki kiszolgáltatni.
Az 1897. évi mérleg és jelentése 1898. évi márczius hó
9-től kezdve a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll.

Meghívás

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank

1898 márczius 13-án déli 12 órakor saját helyiségében (V. Dorottya-utca 6. sz. a.) tartandó

XXVIII-ik rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1897. évi üzletről.
2. 1897. évi számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnek a megállapítandó osztalékra vonatkozó indítványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.

4. Ezen tárgyak, nemkülönbén az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat.

5. A felügyelő-bizottság megválasztása

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felhivatnak, hogy az alapszabályok 17. §. értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbb f. évi márczius 10-ikéig a társaságnál Budapesten, vagy az Union-Banknál Bécsben letéteményezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1898. márczius 4-étől kezdve a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1898. február hó 24-én.

Az igazgatóság.

Kerékpár

és varrógép javítóintézet

PAVELKA ISTVÁN

VII. ker. Dohány-utca 48. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett jutányosan.

12 évi működésem a Herbster cégnél elég biztosítékol nyújt arra, hogy a belém helyezendő bizalomnak mindenkor megfelelelnek.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri.

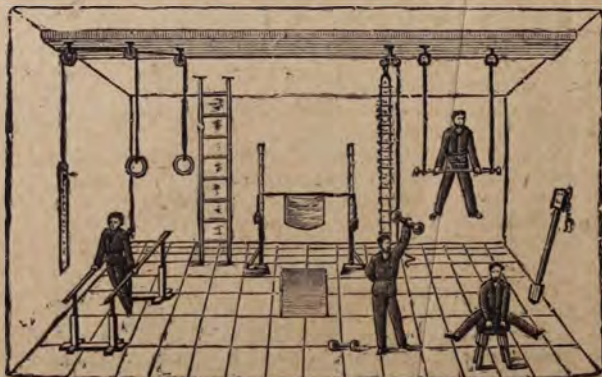
Kiváló tisztelettel

12—10

PAVELKA ISTVÁN,

Az 1896. évi ezredéves kiállításon haladást elismerő oklevéllel kiüntetett

Gráner Pál első budapesti tornaszakmákészítő.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, egyleti helyiségek, iskolai tornatermek teljes felszerelését oly olcsó áron és jó minőségben, mely a versenyt bárkivel kiállja.

7—12

Budapest, VI. ker., Angyalföld. Hunyady-út 77. szám.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“-

karðmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság

BUDAPEST,

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T. o.
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna-sVivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljaújhegyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szclnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

9594. szám.

A győri, szegedi, kassai és nagyváradai tankerületi királyi főigazgatóknak.

A folyó tanévi kerületi tornaversenyek helyéül Sopron, Szabadka, Szatmár és Arad városokat jelölöm ki. Mind a négy helyen folyó évi május hó 29-én, kedvezőtlen idő esetében május 30-án fognak a versenyek végbemenni.

Sopronban a győri, pozsonyi és székesfehérvári, Szabadkán a szegedi, budapest-vidéki és Budapest fő- és székvárosi, Szatmárt a kassai, besztercebányai és kolozsvári, végre Aradon a nagyváradai, debreczeni és nagyszombati tankerületek középiskoláinak és az illető tankerületek középiskoláinak és az illető tankerületek területén levő tanítóképezdek, polgári iskolák és kereskedelmi iskoláknak ifjúsága vehet részt a versenyben.

A költségek fedezése céljából minden egyes főigazgatónak, kinek tankerületében tornaverseny lesz, az állami költségvetés terhére határozott forintot bocsájtok rendelkezésére. De bizton remélhetem, hogy Sopron, Bács-Bodrog, Szatmár és Arad vármegyék, valamint Sopron, Szabadka, Szatmár és Arad városok közönsége és az ezen városokban fennálló torna- és testedző-egyesületek részéről anyagi támogatást fognak találni a versenyek, melyek hivatalosan: közművelődési, társadalmi és egészségügyi tekintetben az illető város életében is jelentékeny mozzanatot képezni.

Nagyságodat bizom meg a tankerületében

tartandó tornaverseny administratív ügyeinek ellátásával, de felhatalmazom, hogy azon esetben, ha hivatalos teendői nem engednék meg a verseny helyén való huzamosabb tartózkodását, alkalmas helyettesre, kinek neve ide bejelentendő, ruházza át az alább bővebben részletezett teendőket.

Nagyságod, vagy helyettese lépjen haladéktalanul érintkezésbe a vármegye főispánjával és a város polgármesterével azon célból, hogy a kerületi tornaverseny rendező-bizottsága megalakítassék. A szakférfiakon kívül a társadalom vezető elemeit is kellően képviselve óhajtom látni e bizottságban. Nagyságod mindenek előtt igyekezzék egy állásánál fogva kiváló egyéniséget megnyerni arra, hogy a bizottság élére álljon, annak munkálatait vezesse és lehetőleg előmozdítsa.

A rendező-bizottság a versenyt előkészíti és rendezi; az illető tankerületekben levő tanintézeteket a versenyben való részvételre felszólítja, a jelentkezőket nyilvántartja, a tanulóknak a helyben levő tanintézetekben, esetleg önként ajánlkozó magánosoknál leendő elszállásolásáról és azok kalauzolásáról gondoskodik, a versenytér kijelöli és a szükséghez képest előkészíteti, végre a pénztári kezelést vezeti.

Erről Nagyságodat további eljárás végett azonnal értesítem, hogy jelen rendeletemet a többi érdekelt királyi főigazgatókkal is közölje.

Budapest, 1898. évi márczius hó 7-én.

Wlassics Gyula.

Tanintézeti tornaversenyek díjai.

Az 1892. május 3-ikán 1193 eln. sz. a. kiadott ministeri rendelet az országos tornaversenyek rendszeresítése mellett arra utasítja valamennyi tanintézetet, hogy nyilvános tornavizsgálatul minden tanév végén tornaversenyt tartsanak, „hogy az egyes tanintézetek hatóságaiknak s az érdeklődő közönségnek évenként számot adjanak az ifjuság testi képzettségéről“. Ugyanazon renDELETEH a tanulók számarányában 20—30 elismerő oklevél mellékelteit, melyek a versenygyőztesek közt voltak kiosztandók.

Jóllehet versenyeket a rendelet értelmében azóta is minden tanév végén rendszeresen tartanak, mint arról minden intézet hűségesen be is számol értesítőjében, — oklevelek, az első alkalommal fennmaradtak kötelező visszaküldése folytán egyiknek sem állottak rendelkezésére, mivelhogy — tudomásom szerint — utánrendelhetők sem valának. Már most miképen jutalmazandók tehát az ily versenyek győztesei?

Hogy a jutalmazásokat egészen mellőzzük és csak az első morális értékére hivatkozzunk, már csak azért sem volna helyes, mert a tornatanár kezében ugy sincsen más eszköz, mint a versenyre való hivatkozás, a mivei növendékeit tartós buzgóságra serkentse és a testgyakorlásban való előrehaladást növelje. Mert szó, a mi szó, a tanuló csak a látható elismerésben érzi jutalmazottságát s ha nem mutathatja föl ügyességének kézzel fogható bizonyosságát, úgy hiszi, más nem is méltányolja azt.

A jelentésekből következtetve, a legtöbb intézet vagy társadalmi uton összegyűjtött pénzdíjakat, vagy az ily uton befolyt pénzen vásárolt könyveket ad versenydíjúl; van azonban elég olyan tanintézet is — s első renden éppen állami — melynek beszámolójából sehogy sem világlik ki, ha vajjon egyáltalában kaptak e első győztesei valamilyen elismerést.

Az első módot, t. i. a pénzbeli jutalmakat sem paedagogiai sem ethikai szempontból helyeselni nem tudom, akárhogy hangsúlyozzák is azt, hogy azzal szegényebb sorsuaknak egyszersmind anyagi segílyt is nyújtunk.*) Mert a versenygyőztesek közt tehetősb tanulók is vannak, kik az ily elnyert összeget — ha éppen nem is társaik megvendéglésére — mégis rendszeren haszontalanságokra költik, s így a jutalom állandó értéke elvész. Ha az e célra egybegyűlt pénzen ezüst- és bronzérmeket szereznének, az — véleményem szerint — jobban megfelelne a célnak, minthogy tanulóink a versenyeken nyert ily érmeket köztudomás szerint nagyra becsülik. — Azonban, mivel csak rövid idővel verseny előtt kaphatnak költséget és az érmek beszerzése utánjárást is igényel, a mint azt saját magam tapasztaltam, — sok intézet nem akarván azzal bibelődni,

inkább készpénzt oszt ki nyerteseinek, s ezzel akaratlanul is a kapzsiságot, nyereségvágyat növeli az ifjuságban.

A milyen a végzett munka, olyan nemű legyen jutalma; ha tehát könyvekkel való jutalmazás rendszeren az elméleti haladással jár, a testi nevelés saját külön útját követi, más eszközökkel él, különleges célra törekszik, — miért ne lehetne a testi ügyességben való előrehaladást is másképen jutalmazni mint a szellemit? Minden bizonynyal azonban mégis megfelelőbb a könyvvel jutalmazás mint a készpénzzel való.

Az országos és az időközben életbe léptetett kerületi versenyeken a társadalom köréből alakult versenyrendező bizottságok, nem sajnálván az érmek beszerzésével járó munkát, idejében gondoskodtak arról, hogy egyes pártfogók nagylelkűségéből vagy pedig a verseny-céljaira megszavazott pénzből megfelelő számú arany-, ezüst- és bronzérem álljon a verseny napján rendelkezésre; és ilyenkor néhány forint többlet nem igen jött tekintetbe, már csak azért sem, nehogy a többnyire más városból összegyűlemlt versenyzők nehéz szívvel a győzelem dacára érem nélkül — legyenek kénytelenek otthonukba visszamenni. A millenniumi versenyen tapasztalhattuk, hogy mennyi keserűséggel távoztak azou nyertes tanulók, kiknek kiérdemelt jutalmukat nem azonnal szolgáltatták át, hanem azzal vigasztalták, hogy majd utánuk küldik, mert most nincs elegendő érem rendelkezésre.

De kerületi tornaversenyek alkalmából egynémely bizottság az érmeken kívül készítettett jellemzetes dísz- és elismerő okleveleket is, a melyek amazokkal egyjelentőségű jutalmak az érdom elismerésében. No most már kérdem, nem volna-e célszerű ezen minták nyomán magyar stílű jellegzetes állandó mintalapokat sokszorosítottunk és mint úrlapokat a különböző intézeteknek, ha nem is ingyen, hát legfőlebb az előállítás csekély költségeinek megtérítése mellett rendelkezésükre bocsátanunk, hogy intézeti tornaversenyeik győzteseit évente jutalmazhassák?

A magam részéről kutattam is ilyenek után; de nálunk sehol sem akadhattam megfelelő mintára. Tanintézetünk részére csináltattam volna, de mivel ebben a külföldi raktárak chablon-mintáit mellőztem, s magyar motívumokat óhajtottam, a mi műintézeteink vagy egyáltalában nem akartak arról hallani, vagy pedig oly összeget kívántak, milyent egy intézet magában áldozni képtelen.

Külföldön száz meg száz különbnél különb kész minta áll rendelkezésre; de mit csináljak olyanokkal, miken idegen címerek, idegen jelvények, idegen feliratok díszelnek?

Es ha már a tanügyi kormány utóbbi időben tett nyilatkozatai szerint annyi gondot fordít a testi nevelés ügyének fejlesztésére, arról is kellene gondoskodnia, hogy az ország összes tanintézeteinek ilyen jutalmazásokra megfelelő azonos oklevelek is álljanak rendelkezésre.

*) Magunk is ez elvet hangsúlyoztuk több alkalommal. Szerk.

zésükre; mert hiszen semmi kétség benne, az autonom intézetek is szívesen fogadnák az államiakkal meg- egyező és jutalmazó eszközöket. Két ily mintát tartok okvetlenül szükségesnek, az egyik diszesebb, ugyne- vezett diszoklevél önálló jutalmazásra díjul lenne használható, a másik pedig az arany-, ezüst- és bronz- érmek igazolására volna kiadandó, vagy esetleg szintén önálló díjul. (Elismerő oklevél).

Ha ezeket az egyetemi nyomdában állíttatnák elő nagy mennyiségben, ennek a költségét talán csak meg- birná még a közoktatásügyi budget valamelyik tétele. Nem volna szabad azonban ezeket oly primitive kiállít- tatniok, mint az 1892 ben kiadott elismerő oklevelet; mert az ilyen mitsem mutató papiros darabot a tanuló nem érdemesíti arra, hogy hosszabb időre eltegye. Ál- dozunk művészi czélokra százezreket; az ilyen okleve- lek kiállítása is megérdemlené a költséget a versenyzés szellemének fokozása érdekében. Előnye volna még az is, hogy az egész országban a tanintézeti tornaver- senyek győztesei mindenütt egyenlő kitüntetésben ré- szesülnének, s ennek formája közismeretű lenne.

Szebb és állandóbb lennék, ha arany- és ezüstérmekre nem telik — képzelhető-e, mint ilyen díszesen kiállított oklevél? Az ezzel kitüntetett tanuló keretbe foglaltatja s így nemcsak neki, hanem minden hozzájáró tanuló- társának is állandó buzdításul szolgál az.

De még ha az állam azokat csak első ízben ké- szíttetné és csekély költség mellett az intézetnek csak addig bocsájtaná rendelkezésére, míg az ilyen jutalma- zás meghonosulna, nemsokára azt látnók, hogy műinté- zeteink figyelme e gyakorlati műszükségletre is kiter- jedne, s a mint a tapasztalat más terén mutatja, a leg- diszesebb mintától a legegyszerűbbig sok változatban, de egységes terv szerint bocsátnák azt piacra.

Kettős czélt érnének el vele; olcsó és mégis meg- felelő jutalom állana rendelkezésünkre s a magyar dí- szítő styl ismerete elterjedne és kedvelté lenne oly vi- dékeken is, hol eddig azt nem igen ismerték, annál kevésbbé méltányolták. Mert a mi az ifju kebelbe jó emlékezettel bevésődik, az onnan nem oly hamar tűnik el, ifjukori emlékeink — különösen győzedelmeinkre még öreg napjainkban is szívesen és büszkén em- lékezünk.

A jutalmazások e nemének behozatalára épp most legalkalmasab az idő, a mikor a tornatanítás revisiójára vonatkozó tanterv-javaslat az Orsz. Közoktatási Tanács előtt fekszik, s a majdan készitendő részletes utasítá- sokba ez minden nehézség nélkül fölvehető. De ott van Wlassics minister nyilatkozata is a „M. A. C.“ memo- randumára adott válaszában, mely szerint az ifjusági teátedző körök létesítésére a tanintézeteket buzdítani fogja. E kettős alkalom okul szolgál arra is, hogy a versenyszellemet megfelelő díjazással fokozzuk.

Ajánlom e szerény véleményemet az illetékes kö- rök figyelmébe.

Debreczen.

Potomesik Ignác
ker. ak. tanár.

A testnevelés az országgyűlésen.

Mult hó 23-án az országgyűlésen a testnevelés té- telénél Pap Samu minden tekintetben figyelemreméltó és tájékozottság és szakavatottság tekintetében kitűnő beszédet mondott. — E beszédre Wlassics Gyula miniszterünk röviden válaszolt s szavai a mi ügyünk iránt érdeklődőket ismét csak hálára kötelezik le, mert bennük a szebb jövő biztos zálogát látjuk. Mi tudjuk azt, hogy a minisztert nem kell sarkalni a tette; hisz a sok tanácskozások ideje után ma már a tetteknél vagyunk.

A beszédeket itt adjuk egész terjedelmükben:

Pap Samu: T. képviselőház! Az egészségesen fejlődött fizikum, a testi erő olyan tőke, a melynek nemcsak az veszi hasznát, a ki két keze munkájával szerzi meg kenyerét, hanem a szellemi munkás is. A szellem egyoldalú, a test rovására történő művelése legalább is kétes értékű az egyén érvényesülése szempontjából az élet küzdelmeiben. Test és szellem fejlesztését összhangba kell hoznunk, különben csak a követ- kező nemzedékeknek és ezzel a nemzetnek satnyulását idézzük elő. A gyermekek iskoláztatása a mai tanrend- szer és tananyag mellett egészségi szempontból sok gyer- mekre nézve káros hatással van. Sápadt kinézésű, sze- gényvérű, gyakori fejfájásban, idegességben, álmatlan- ságban szenvedő gyermekeket — fájdalom — elég gyak- ran látunk az iskolákban.

Rövidlátóság, a test helytelen tartása, sőt gerincz- elgörbülés sem ritka a mindkét nembeli fiatalságnál. E bántalmak annál gyakoribbak, minél rosszabbak az is- kolák higiénikus viszonyai és minél nagyobbak az agy munkája iránti követelések. A tanulás ideje alatt szer- zett bajok szaporítják a katonai szolgálatra alkalmatlan- nok számát is. Az iskolát végzett fiatalság közt tapasztalat szerint sokkal többen vannak ilyenek, mint a ke- vesebb iskolát végzett munkásnép közt. Németországban ezen egyévi önkéntes szolgálatra jogosított, tehát olyan fiatal emberek között, a kik legalább középiskolát vé- geztek, 250-el több katonai szolgálatra alkalmatlant ta- láltak, mint hasonló számú három évi szolgálatra köte- lezettek között. Ez a példa azt bizonyítja, hogy a tor- názás egymagában, a mely Németországban ugyszólván egyedüli eszközt képezi a fiatalság testi nevelésének, nem elegendő. Ezen kérdésekre későbbben még vissza fogok térni.

Az igen t. miniszter urnak egyik nagyevű elődje: Trefort Ágost volt közoktatásügyi miniszter az iskolai egészségügy javítása czéljából egy egészen új intéz- ményt léptetett életbe: az iskolaorvosok intézményét. Az eszmét, amely előtte lebeghetett, érteni és helyeselni lehet, de, t. Ház, az iskolaorvosok működésétől némi eredményt csak akkor várhatunk, ha őket megfelelő fizetésben is részesítjük, hogy idejüket és tudományukat első sorban az iskoláknak szenteljék. De e díjazással még távol sem teszünk feladatunknak eleget. Ennél sokkal fontosabb, mélyrehatóbb és mindjárt hozzáteszem, költségesebb intézkedésekre, ujtásokra van szükség.

Nem akarom részletezni az iskolai higiénie feladatait, csupán összevonva kívánok erről megemlékezni.

Minden rendelkezésre álló eszközzel gondoskodni kell az iskolák megfelelő világításáról, egészséges, jó le- vegőről, czélszerűen szerkesztett padokról, óvakodni kell a szellem túlterhelésétől és lehetőleg nagy — a je- lenleginél mindenestre nagyobb — gondot kell fordít- tani a test nevelésére és edzésére.

Különösen a testi nevelés szükségéről és czélszerű

irányáról óhajtok a t. Ház engedelmével néhány megjegyzést tenni. (Halljuk! Halljuk!) Ezt sem azért teszem, mintha azt képzelném, hogy ezzel valami újat mondok, vagy mintha szükségesnek tartanám az igen t. miniszter ur figyelmét e kérdésre felhívni, mert jól tudom, hogy a t. miniszter ur a nevelésügy minden ágával és így az ifjuság testi nevelésének kérdésével is behatóan foglalkozik. Bizonyítják ezt a t. miniszter ur által e téren eddig már életbeléptetett ujitások és intézkedések. Az én szándékom és czéлом csak az, hogy a t. Ház tárgyalásai e rendkívül fontos nemzeti ügyre is kiterjeszkedjenek. (Helyeslés.)

Az iskola káros hatását az egészségre egyensúlyozhatjuk megfelelő pihenéssel és testgyakorlattal. Minden testgyakorlatnak, legyen az szertornázás, vivás, lapdázás, uszás, korcsolyázás, turistaság, vagy bármi egyéb, bizonyos mértékig és tulásig nem vive, meg van a maga jogouultsága. Különös sulyt kell fektetnünk azon testgyakorlatokra, a melyek a szabad levegőn folynak le, mert nem kevesebb fontossággal, mint a gyakorlatok bir az, hogy a fejlődésben levő gyermeki szervezet minél több egészséges, friss levegőt kapjon. (Helyeslés jobbfelől.) Valamennyi testgyakorlat első sorban a mozgató szerveket, az izmokat fejleszti, de hatásuk közvetve kiterjed a többi szerveknek, nevezetesen a szívnek és tüdőknél fejlődésére is.

A szív erősödik, izmosodik: ez által tökéletesebbé válik a vérkeringés, a többi szervek táplálása és ennek következtében fokozódik az ellenálló képesség a betegségekkel szemben. Hogy különösen a szívnek helyes arányban történő fejlődése mily fontossággal bir az egészség fentartásában, bizonyítja az a körülmény, hogy szegényvérűeknél, tüdővészre hajlamosoknál, többnyire kicsiny, gyenge szívet találunk. Érdekes az a megfigyelés, hogy istállóban és pajtában tartott állatoknál a szív aránylagos sulya a test sulyához viszonyítva sokkal kisebb, mint olyan állatoknál, a melyek életüket a szabadon töltik. Így pl. sertéseknel 1000 gr. testsulyra 4.5 gr. szívsuly esik, míg ez az arány a nyulnál felmegy 7.7 re, az őznel 11.5-re. Ebből a tapasztalatból következtetést lehet vonni a szív fejlődésének fontosságára és a szabad levegőben lefolyó mérsékelt futással és ugrással összekötött játékok szükségességére, hasznosságára a gyermekszervezet fejlődése tekintetében.

Gyermekeknel nem elégedhetünk meg naponta fél vagy egy órai sétáltatással, mert a sétálás nem nyújt elegendő impulzust a szív és a tüdő helyes pszikológikus fejlődésére. Tekintsük ugyanis a tüdő fejlődését. Az összes tüdősejteket csak mélyebb légvételnél veszszük igénybe és különösen a rendes körülmények közt elégtelenül ventillált tüdőcsucok csak mélyebb légvételnél kerülnek működésbe.

A futás mélyebb légvételeket tesz szükségessé, minek következtében a légcseré a tüdőcsucokban tökéletesebbé válik és a tüdő ezen részének, mely a leggyakoribb fészke a betegségeknek, ellenálló képessége a kártékony baktériumok letelepedésével szemben fokozódik. Az ifjusági játékok, t. Ház, némileg ellensúlyozni képesek a rövidlátóság kifejlődését is, különösen a labdajáték, a melynél a szem a feldobott labdát esésében figyelemmel kíséri, hogy a játzó azt a kellő pillanatban elkaphassa, élesíti a látást és gyakorolja a szemmértéket. Hogy ez a következtetés helyes, azt leginkább bizonyítja Anglia, a hol a fiatalság naponta két-három órát tölt a szabadban játékokkal elfoglalva és különösen kedveli a labdajátékot és a hol sokkal kevesebb a rövidlátó, mint nálunk vagy Németországban.

Az ifjusági játékok, t. képviselőház, a jellem kifejlődése és szilárdítása tekintetében is igen fontos hatást gyakorolnak. A játékok fejlesztik az ügyességet, az önbizalmat, a kitartást, a bajtársi szellemet: mind oly tulajdonságok, a melyeknek későbbben az élet küzdelmei között csak hasznát lehet venni. (Általános helyeslés.)

A leányoknál, t. képviselőház, még nagyobb gondot kell fordítani a test egészséges fejlődésére, mert a leányok a tanulás következtében még könnyebben válnak szegényvérűekké, még gyakrabban szenvednek ezen betegség összes tüneteiben. A leányok megerőltető szellemi nevelése olyan feyver, a melynek éle könnyen az egészség ellen irányulhat. Mert a leányoknál könnyebben, mint a fiuknál a szellemnek tulságos igénybevétele könnyen megzavarhatja más szervek fiziológiai fejlődését. Hogy napjainkban annyi gyöngé leányt látunk, a kik alig képesek megfelelni a természet által rendelt hivatásnak, ennek oka kétségtelenül a leányoknak czélszerűtlen s modern nevelése. Lehet, t. Ház, hogy ósdi felfogás, én azonban nyíltan kimondom, hogy a megerőltető, a komoly tanulás általában nem nőknél való s legfeljebb kivételesen alkalmas egyik-másik nő arra, hogy magasabb színvonalu, szélesebb alapokon nyugvó tudományos kiképzést szerezhessen magának. A nők szervezete és egész lényé ellene szól ezen iránynak. Eltekintve attól, hogy a nőknek az agy sulya — és itt bocsánatot kell kérnem udvariatlan őszinteségemért — valamivel kisebb, mint átlag a férfiaknál, ezenkívül még sok más ok szól a mellett, a miket most tárgyalni bővebben nem akarok, hogy a nők nevelésénél még sokkal nagyobb elővigyázattal legyünk és nagyobb gonddal ellenőrizzük a test egészséges fejlődését. (Helyeslés. Ugy van! jobbfelől.)

A gyermekeknek helyes testi nevelése a leghatékonyabb eszközt nyújtja arra, hogy korunknak legöldöklőbb betegsége, a tüdővész ellen küzdhessük. Bizonyítja ezt Anglia példája, hol a tüdővész félszázad alatt 50 százalékkal csökkent, mely eredményt legnagyobb részben az angol ifjak testi nevelésének lehet tulajdonítani, az ifjusági játékok felelevenítésének és mindenféle sportnemek elterjedésének. Az angolok nemcsak ismerik a gyermekek helyes testi nevelésének fontosságát, hanem ezt kellő mértékben a gyakorlatban is alkalmazzák, nem úgy mint nálunk, a hol teóriában szintén elismerik ezt, de az ifjuság helyes testi nevelésére a gyakorlatban kevés gondot fordítanak. Nemcsak minden iskolát kellene játszótérrel ellátni, a hol a gyermekek naponta legalább két órát játékkal elfoglalva tölthetnének, mert ennél kevesebb a tanítás káros hatásának ellensúlyozására nem elég, hanem ezenkívül különösen a nagyobb városokban gondoskodni kellene nyilvános gyermek-játzóhelyekről, a hol a nép gyermekei szabadon mozoghatnak és játszhatnak. Különösen Budapest főváros vezetőire háramlik e tekintetben igen nagy feladat és egyuttal nagy felelősség. Legyen szabad kövételre méltó példa gyanánt London városát felhozni, a hol az utóbbi években, mint ezt a kezeim közt levő adatokból olvasom, nem kevesebb mint 6000 játszó teret tartottak fenn criquetre, 1000 teret labdajátékok és még több kisebb-nagyobb teret apróbb gyermekek számára. Ezt nevezem, t. Ház, gondoskodásnak egy város lakosságának egészségi szükségleteiről. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hogy London mennyit költ lakosságának egészségére, annak bizonyítására legyen szabad egy példát felhoznom. Egyetlen egy nagyobb játszótér alkotása, teremtése czéljából a szükséges kisajátítások eszközzésére London városa 1,500.000 forintot fordított és évenként

1,200.000 frtot fordít a körülbelül 2000 hektár kiterjedésű játszótérek fentartására. Nálunk, t. Ház, nem csak nem teremtenek játszótéretet kisajátítás után, hanem, fájdalom, inkább arra törekszenek, hogy minden kis zugot gondosan beépítsenek, minden, még létező kertecskéket kiirtsanak.

Budapestnek általában véve kevés a tere és ami van, az is többnyire díztér, a hova a gyermekek csak felnőttek kíséretében, kézen fogva, járszalagon vezetve mehetnek sétálni. Virágágyakkal beültetett díztérek gyönyörködtetik ugyan a szemet, de nem pótolhatják azokat a nyílt pázsitos tereket, a hol a gyermekek tetszés szerint szaladgálhatnak és játszadózhatnak. Most rendezik az István-, a Hunyady- és Rákóczy-tereket, ezeket is beültetik majd szép virágokkal, melyekben a gyermekek jó távrolról gyönyörködhetnek; a helyett, hogy egyszerű pázsitot nevelnének ott és megengednék a gyermekeknek, hogy arra a pázsitra rámenjenek és ott játszahassanak. A budapesti szegényebb sorsu gyermekek egészségének javítása tekintetében elismeréssel kell megemlékezni a szüneti gyermektelepről. Ez az egyesület valóban áldásos munkát végez és megérdemli a társadalomnak lehető legnagyobb támogatását. Elismeréssel kell megemlékezni a turista-egyletről, a mely a turistaságot törekszik megkedveltetni a fiatalsággal és ebből a célból külön egyetemi osztályt alkotott és diákszallókat rendezett be az országnak a turistaságra különösen alkalmas pontjain. E szállókban csekély díjak lefizetése mellett a diákság kap ellátást. Nagyon kívánatos és czélszerű volna, hogy a tanárok a turistaságra buzdítsák a fiatalságot, a környékre kirándulásokat rendezzenek és azokat maguk vezessék. (Helyeslés.)

A Magyar atletikai klub beadványt intézett a t. miniszter urhoz az ifjuság testi edzésének ügyében s különösen a szabad mozgást igénylő játékok, tehát futás, ugrás, labdajátékok intenzivebb művelését sürgette az iskolák keretén belül s a mennyiben az iskolák keretében játszó terek létesítése nem volna keresztülvihető, azt ajánlja a klub, hogy engedjék meg a középiskolák felsőbb osztályaiba járó fiatalságnak, hogy az iskolákon kívül álló egyletek gyakorlatain, versenyein résztvehessen.

En, t. Ház, nagy barátja vagyok a fiatalság testi nevelésének, azonban ezen kérdésben mégis igazat adok a t. miniszter urnak, mert nézetem szerint csakugyan nem engedhetjük azt meg, hogy a középiskolai fiatalság az érettebb és fejlettebb fiatalság közé járjon és azok szokásait utánozza és elsajátítsa. De ha ez nem engedhető meg, akkor gondoskodni kell arról, hogy a középiskolai fiatalság az iskola keretén belül feltalálja testi nevelésének, fejlődésének és nemes szórakozásának feltételeit. (Helyeslés jobbfelől.)

Nem akarom tovább igénybe venni a t. Ház figyelmét (Halljuk! Halljuk!), azzal zárom be felszólalásomat, hogy nézetem szerint kívánatos volna, hogy a t. miniszter ur megvizsgálta az összes középiskolák és felsőbb leányiskolák növendékeinek egészségi állapotát, hogy, mint az más országokban — tudtommal Dániában történt — s ezen vizsgálat eredményét közölni szives volna szokásos évi jelentésében, hogy adatokkal és támpotokkal birjunk annak megítélésére, vajjon a jelenlegi tanrendszer helyes-e, czélszerű-e s vajjon a felőlet tananyag megfelel-e az ifjuság szellemi erejének. Ezeket óhajtottam elmondani. (Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatástügyi miniszter: T. képviselőház! Igen természetesnek találom,

hogy ha van valami, a mi iránt érdeklődik a t. képviselőház, épen a művelődés mellett az ifjuságnak testi nevelése az. Boldogult Trefort igen sokszor említette, — azt hiszem, a Ház régi tagjai igen sokszor hallhatták tőle — hogy egészség, műveltség és gazdagság: ez az a három tényező, a mi nemzeteket boldogokká tesz és azért igen helytelen közoktatási politika volna az, a mely a műveltség rovására az egészséget, vagy az egészség rovására a műveltséget hajlandó fejleszteni.

Nagyon örvendek magam is ennek a szép eszmecserének; de ha az volt a cél, hogy én sarkaltassam a testi nevelés terén bizonyos erőteljesebb tevékenységre, erre azt válaszolhatom a francziával, hogy „Vous précher au converti“, mert hiszen engem e tekintetben nem kell buzdítani, mert magam is mindent elkövetek, a mit ezen a téren csak tehetek. (Élénk helyeslés.) Csak arról akartam a t. képviselőházat biztosítani, hogy egész nyugodtak lehetnek a szülők is, hogy e téren mindent elkövetünk arra nézve, hogy minél egészségesebb nemzedéket adhassunk át az életküzdő munkáságnak. Nagyon jól tudom, hogy csupán csak egészséges nemzedék felelhet meg a nagy feladatoknak, melyek reájuk néznek. (Helyeslés.)

Még csak Hock János t. képviselő urnak egy észrevételére jegyzem meg, nehogy azon tévedésre szolgál-tasson okot, mintha mi a kiseddóvodákba elméleti oktatást hoztunk volna be

Ki kell jelentenem, hogy a kiseddóvókban elméleti oktatásról szó se n lehet; ott a gyermekek csak játszanak és játszva foglalkoznak.

A mi pedig azt illeti, hogy minő tornászati gyakorlatok következnek; e tekintetben méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy a legilletékesebb szakemberek tanácsa mellett határozzuk ezt el; most van újra konzideráció alatt a tornaterv egész átalakítása és ez irányban is a lehető legnagyobb gondossággal kívánok eljárni.

A „Magyar Athletikai Szövetség” athletikai versenyszabályai.*)

Ujabb sikertelenség esetén a pálcza ismét alább helyezendő s így tovább mindaddig, míg a versenyzők egyike átugorja. Második holtverseny esetén annak ítélendő a díj, a ki kevesebb kísérlettel ugrotta át a pálczát.

Oly scratch versenyekben, a hol az eredményt a távolság állapítja meg, (távolugrás, súlydobás stb.), az egyenlő eredményt elért versenyzők ujabb három kísérletet tehetnek, s a díj annak ítélendő oda, a ki ezuttal nagyobb távolságot ért el. Ujabb holtverseny esetén ujabb három kísérlet tehető; mindaddig, míg eredmény el nem érik.

Ha pályaversenyben éretik el holtverseny, a versenyzőknek nincs megengedve a díj megosztása, hanem újra kell versenyezniök ott és akkor, a hol és mikor azt a versenybiróság elnöke megállapítja.

23. §. Gátversenyek.

Gátversenyeknél a következő szabályok irányadók. A 120 yardos gátversenyben 10 gát használandó, mindegyik gát 106 cm. magas.

*) Az elejét lásd a „H.” 3-ik számában.

Egymástól való távolságuk 10 yard, az első gát és az indulásnak és az utolsó gát és a célvonal közti távolság pedig 15 yard legyen.

Hosszabb gátversenyeknél a gátak magassága 90 cm. s bármennyi gát is használtatik, két gát közötti távolság, továbbá az indulóvonal és az első gát közti és az utolsó gát és a célvonal közti távolság ugyanaz legyen.

Egyenes pályán tartott gátversenyekben minden versenyzőnek saját gátvonalra van, melyet futás közben másikkal nem cserélhet fel.

Rekordhoz a gátaknak olyan átugrása kívántatik, hogy azok álló helyzetben maradjanak.

Gátversenyeknél a handicapek hátrányokban adandók.

24. §. Akadályversenyek.

Az akadályok 90 cm.-nél magasabbak nem lehetnek. Akadályt elkerülni nem szabad.

25. §. Staféta futás.

A pályán egyenletesen szétosztott több futóból álló csapatok versenyeznek, melynek futói (stafétái) egymást felváltják.

Staféta futás tetszésszerinti távolságra és bármennyi stafétára rendezhető, minden stafétának azonban egyenlő távolságot kell befutnia. A felváltó csak akkor indulhat, ha a felváltott őt kezével megérintette. A csapatok helyeiket sorshuzás útján megállapított sorrendben foglalják el. Minden csapat saját útján fut, s ezen utak a pályán egymástól láthatólag elválasztandók. Minden csapatnak utja külön mérendő fel, a futók csapatonként egyféle versenyöltönyt tartoznak viselni. Győztes azon csapat, melynek a sorrendben utolsó futója elsőnek halad át a célon.

26. §. Ugrások.

Ugrási versenyekben nincs megengedve súlyok vagy magasított elugróhelyek használata, továbbá fejesugrás, kézugrás, szaltougrás, vagy egyéb czirkuszi ugrás használata.

27. §. Magasugrás.

A térmérő állapítja meg a magasságot, a melynél a verseny kezdetét veszi, és ő szabályozza a fokozatos emelkedést.

Minden versenyző minden magasságon három kísérletet tehet, s ha egyik nem sikerül, úgy kiesik a további versenytől.

Minden magasságon minden versenyző a programon megjelölt sorrendben teszi első kísérletét, a hibázók ugyanezen sorrendben teszik második, és esetleg harmadik kísérletüket.

A győztes mindaddig folytathatja az ugrást, míg ugyanazon a magasságon a pálczát háromszor le nem dobja. A versenyen elért legnagyobb magasság képezi a verseny eredményét.

Az ugrásnak pálcza felett kell történni. Ezen pálcza kiálló czövekeken nyugszik, melyeknek kiugrása azonban 7 cm.-nél nagyobb nem lehet. Ha a pálcza leesik, úgy az ugrás hibás.

A pálcza alatti átfutás „keresztelésnek“ minősítetik. Három keresztelés egy kísérleti ugrásnak számít. A nekifutás hossza és iránya tetszés szerinti.

A magasság a pálcza közepén merőlegesen a földre mérendő.

28. §. Rudugrás.

Rudakat a rendező egyesületnek kell adnia, de kiki a saját rudját is használhatja, s más versenyző ilyen

rudat csak a tulajdonos hozzájárulásával használhat. A rudak alak és súly tekintetében tetszés szerintiek.

Abbanhagyott nekifutás egy kísérleti ugrásnak számít.

A győztes mindaddig folytathatja az ugrást, míg egyazon magasságban a pálczát háromszor le nem dobja. Egyebekben a magasugrás szabályai irányadók.

29. §. Távolugrás.

Távolugrásnál egy (maximum) 12 cm. széles és tetszés szerinti hosszúságú a földre sülyesztett deszka képezi az elugróhelyet. Ezen deszka külső széle az elugró vonalnak nevezetetik, és minden mérésnek ezen elugró vonalra kell megejtetnie, merőlegesen a versenyző testének bármely részével a földön ejtett legközelebbi nyomtól.

Az elugró vonal előtti helyen a föld 8 cm. mélyen és 30 cm. szélesen kifelé kiásandó.

Az elugrás helyének a leugrás helyével egy színvonalban kell lennie.

Hibás az ugrás akkor, ha a versenyző az elugró vonal előtti helyet lábaival érinti vagy ugrás nélkül átszalad az elugró vonal felett.

Minden versenyző háromszor ugorhatik s a legjobb háromnak újabb három ugrása van. A hat ugrás közül a legjobb számít.

A győztesnek még egy ugrás engedélyezhető.

A nekifutás hossza tetszés szerinti.

30. §. Hármassugrás.

Három egymásután következő ugrás teendő. Az elsőnél azon lábra kell esni, a melyikkel az elugrás történt, a második ugrásnál akár a jobb, akár a bal lábra s végül a harmadik ugrásnál mindkét lábra.

Egyebekben a távolugrás szabályai irányadók.

31. §. Súlydobás.

A súlynak legalább $7\frac{1}{2}$ klgr. nehéznek, gömbalakúnak és vasból készítettnek kell lennie. (Iskolai versenyeknél $5\frac{1}{2}$ klgr. nehéz golyó is használható.)

A golyót egy kézzel a vállmagasságból kell dobni.

A dobás egy 213 cm. res oldalakkal bíró négyzetből történik.

Az eldobási vonal előtti helyen a föld 8 cm. mélyen és 30 cm. szélesen kifelé kiásandó. A négyzetnek a dobások helyével egy színvonalban kell lennie.

Dobásnál a versenyző testének egy részével sem szabad a négyzetben kívüli helyet érintenie, míg a dobás megmérve nincs.

A golyó eljeteése esetén vagy egyéb hibás dobásoknál távolság nem méretik, de a dobás egy kísérletnek számítatik.

A mérés a golyó által a földön ejtett legközelebbi nyomtól merőlegesen az eldobási vonalra eszközözendő.

Minden versenyző háromszor dobhat, s a legjobb háromnak újabb három dobása van. A hat dobás közül a legjobb számít.

A győztesnek még egy dobás engedélyezhető.

Golyót a rendező egyesületnek kell adnia, de kiki saját golyóját is használhatja, ha a szabályoknak megfelelő; ezen esetben azonban más versenyzőknek is meg kell engedni ezen golyó használatát.

32. §. Kalapácsvetés.

A kalapácsnak legalább $7\frac{1}{4}$ klgr. nehéz és legfeljebb 122 cm. hosszúnak kell lennie. A kalapács fejének vasból vagy ólomból vagy mindkettőből kell lennie. Alakja gömb. Fogója fából vagy fémből, vagy mindkettőből készített.

A versenyző tetszésszerű testmozgást használhat és akár egy, akár két kézzel veheti a kalapácsot.

A vetés egy 275 cm. átmérőjű körből történik.

A mérés a kalapács feje által a földön ejtett legközelebbi nyomtól (a kör középpontja felé irányított vonalban) a kör széléig eszközözlendő.

Egyebekben a súlydobás szabályai irányadók.

33. §. Diszkoszvetés.

A diszkosznak, mely lencsealaku legyen, sima felületű kemény fából kell készítenie, az ujjaknak való gödrök nélkül, a közepén fémlappal, a szélén fémgűrűvel nehezítve. Súlya legalább 2 kgr., külső átmérője 22 cmtr.

A versenyző tetszésszerű testmozgást használhat és akár egy, akár két kézzel veheti a diszkoszt.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

„A Természet” című állattani és vadászati folyóiratban Lakatos Károly igen tanulságosan fejtegeti a vadászok e havi teendőjét. A lap tárczájában *F o r i n y á k* Gyuláné ír hangulatos sorokat Lussin-szigetéről.

Az aradi kerékpár-club turakönyvét kaptuk, melyhez Maurer Mihály clubtitkár által készített rendkívül jól használható kilométer térkép van mellékelve. A térkép Budapest, Ujvidék, Orsova és Nagyvárad közti utakat pontosan jelzi kilométerenként. Gyaloglóink és kiválóan használhatják; kerékpárosainknak felesleges és ajánlani.

„A pápai torna- és vivő-egyesület” 60 taggal megalakult. A tisztikar a következőleg alakult meg: Elnök: Dr. Fenyvesi Ferencz orsz. képviselő, Alelnök: Dr. Fürst Sándor alj. bíró, Titkár: Répai Dániel tan. kép. tanár, Pénztáros: Dr. Keresztesi N. alj. bíró, Ellenőr: Makai István főgymn. tanár, Művezető: K. Tóth Pál tanár, Orvosok: Dr. Blum Róbert és Csehszombati László. A választmányban sok lelkes férfi foglalt helyet, kik biztosítják az egyesület fenn állását. Torna illetve gyakorló helyiségül a főiskola átengedte tornatermét és a nyári tornahelyiséget. Hogy mennyire nagy a kedv az új egyesületben mutatja, hogy mindennap 6—8-ig tartatnak órák. Az egyesület alakításában a legnagyobb érdem illeti meg a dunántúli ref. egyházkerület érdemes vezetőit, kik az ifjuság testi nevelésén tul támogatják a felnöttek erősödését is azért, hogy a főgymnasiumi tornatermet és játéktérét átengedik az egyesületnek. — Az egyesület lelkes művezetőjét, Tóth Pál főgymnasiumi tornatanárát oly jeles szakembernek ismerjük, különösen tanítványainak a pécsi tornaversenyen való dicsőséges szereplése után, hogy a legjobb reményekkel nézhetünk az egyesület jövőjébe.

A „Sport-Világ” III-ik atletikai viadala Siófokon a „Balatonfürdő részvénytársaság parkjában létesített verseny pályán 1898. augusztus 7-én délután 4 órakor. I. 1/4 ang. mfd.-es (402.25 m.) síkfutás handicap. II. Súlyemelés 50 kg. vasrúddal. Az emelés alapállásban váltól fej fölé kinyújtott kartartásba történik. Térdek hajlításával és karok lendítésével történt emelés nem számít. III. 100 yardos (91.4 m.) síkfutás. IV. Magasugrás. Tetszésszerű rohammal földről való elugrás; 130 cm.-től kezdve 5 cm.-es fokozással. Minden magasságban egy javító ugrás megengedve. V. Gerelyvetés. Dobás

1.75 m. hosszú és 1.25 kg. súlyu, vashegyű gerelylyel, a földön jelzett 2.5 méter oldalú négyzetből. Három dobás közül a legjobb. Csak hegygyel előre érkező gerely számít, a négyszöghatártól merőlegesen, a gerelyhegy érkezési pontjáig vagy a lapra esett gerely közepéig mért távolsággal. A négyszöghatár túllépése diszkvalifikált dobásnak számít. VI. Távolugrás. Ugrás tetszésszerű rohammal a földön jelzett határvonaltól. Három ugrás közül a legjobb számít, merőlegesen mérve az ugrás határtól a hátrább érkező sarok érkező nyomáig. Az ugráshatár túllépése vagy ugrás után hátraesés vagy hátralépés egy diszkvalifikált ugrásnak számít. VII. 1/4 ang. mfd.-es térelőny gátfutás (402 1/4 méter = 1 kör és 102 1/4 méter) 10 drb. egymástól 35 méter távolságban álló 0.90 méter magas gáttal. E versenyben a távon felül hátrányokkal állítatnak fel a futók. VIII. Diszkoszdobás. 22 cm. átmérőjű, 2 kg. súlyu görög diszkossszal, a földön jelzett 2.5 méteres négyzetből Három dobás közül a legjobb; a négyszöghatártól merőlegesen mérve, a lapján szálló és lapján érkezett diszkosz első nyomának közepéig. A négyzethatár túllépése vagy függélyes lappal szálló diszkosz diszkvalifikált dobásnak számít. IX. 1000 m. síkfutás. Díjazás: a II., III., IV., VI., VIII., IX. számú versenyekben elsőnek a „Sport-Világ” arany-érme, másodiknak a „Sp. V.” diszitett ezüst-, harmadiknak a „Sp. V.” ezüst-, negyediknek a „Sp. V.” bronzérme; az I., V., VII. számú versenyekben elsőnek a „Sp. V.” diszitett ezüst-, másodiknak a „Sp. V.” ezüst-, hatmadiknak a „Sp. V.” bronzérme. Tét az összes versenyekben 2 korona. Egy versenyző valamennyi nevezése után járó tétjeit megválthatja 6 koronával és egy egyesület valamennyi tagjának összes nevezéseit 40 koronával. Résztvehet ezen atletikai viadalon bármely hazai testgyakorlással foglalkozó egyesület tagja. Nevezési zárlat: 1898. augusztus 3, szerdán este 7 órakor. 1898. márczius 9-én.

A „Sport Világ” szerkesztősége.

Dr. Kemény Ferencz a „K. T. K.”-ben a párisi kiállítás testi nevelési részére vonatkozólag a következő érdekes dolgokat írja:

A modern cultura e fontos ágával a párisi kiállítás eredeti tervezete meglehetősen mostohán és tegyük hozzá: méltatlanul bánt el. Avagy nem meglepő-e, hogy a 18 fő- és 120 alcsoport egyike sincs a testi nevelésnek szárvá, s hogy annak töredékeit hol itt, hol ott, s csak nehezen lehet összeböngészni! Nehogy azonban elfogultsággal vádoltassam, átengedem a szót Coubertin bárónak. „A sport és a testi nevelés barátai már jó régen foglalkoznak azon szereppel, mely amazokat az 1900. évi kiállítás keretén belül megilleti. Bizonyíthatja ezt maga a kiállítás vezérbiztosa is, a ki kineveztetése utáo sűrűn kapta az erre vonatkozó javaslatokat. . . . A közönség azonban meglepetéssel fog arról értesülni, hogy a kiállítás főbeosztásában a testgyakorlatok a legfurcsább módon vannak szétszórva. E szók: „torna, vivás, iskolai játékok” szerényen huzódnak meg a 2-ik alcsoport végén. A kerékpárok a kocsihoz soroltattak. B 33-ik alcsoport „kereskedelmi hajózás” tartalmazza azt, a mi az uszásra és a csónakázásra vonatkozik, a korcsolyázás pedig, uay képzelem, a késes-iparnál van említve. Egészen bizonyos, hogy a sportegyletek a 107-ik alcsoport alá vannak foglalva, melynek czime: „A munkások szellemi és erkölcsi fejlődését előmozdító intézmények. . . . A mi pedig a történeti fejlődést illeti, nem látom, hogy akár csak egy idevonatkozó javaslat is figyelembe volna véve; pedig ismételtem, itt oly mozgalomról van szó, mely egészen a jelen századhoz

tartozik. Végül azt bátorkodom kérdezni, hogy mily végzetes ok folytatta el csirájában azon bizottságot, melynek feladatát az 1900 ik évi versenyek rendezése képezte? s. f. t."

Mindezekből, sajnos, elég világosan látjuk, hogy az 1800-ik testi nevelésügyi kiállítás, legalább szervezés és elrendezés dolgában alaposan el van hibázva. Nem kutatom, hogy más nemzetek hogyan fogják elejét venni, de annyi bizonyos, hogy mi a hazai cultura e fontos ágának méltó bemutatásáról nem mondhatunk le, s hogy ennek legczélszerűbben az I-ső csoport keretén belül rendezendő collectív-kiállítással tehetünk eleget. A mind jobban és sürgősebben lefoglalt térbeli viszonyok itt inkább, mint bárhol, készítenek arra, hogy mindannak mellőzésével, a mi a sabloora és üzletre vonatkozik és a mi az 1000-féle még változatos ismétlésben is unalmassá, tehát meg nem figyeltté lesz válóban eredeti és tanulságos dolgokra szorítkozzunk.

A „Herkules“ február 6-iki száma az előadói javaslat nyomán felemlíti „valamelyik mintaberendezésű tornacsarnoknak és felszerelésnek kiállítását, a testi nevelésnek és iskolai játékoknak tüzetes tárgyalását és külön gyűjteményben való bemutatását.“ Mindez megvalósítható, ha jó és ügyes modellekről és képekről gondoskodunk. E fontos kérdéshez remélhetőleg még mások is hozzá fognak szólni, azért én, anélkül, hogy a tárgyat ki akarnám meríteni, egy-két adattal a magam részéről is hozzájárulok.

Ilyen: 1. „Magyarország tornászati térképe 1899-ben,“ a minek mintáját a Nemzeti Tornaegyletben láttam. E térképe alkalmas jelekkel azt is fel lehetne tüntetni, hogy az illető egyesületek a torna és sport melyik ágával (vivás, evezés, kerékpár, lawn-tennis, stb.) foglalkoznak, ugyszintén mellékelni lehetne táblázatban a tagok szmát egyenkint és összegezve. 2. „Magyarországi record-táblázat“ a legújabb és a külföldi eredményekkel (világrekordok) összehasonlított adatok. 3. Az iskolai nevelés szempontjából mindezeknél fontosabb az, hogy francia nyelvű „Tájékoztató“ válamennyi iskolánem szerint egyöntetűen legyen szerkesztve és a testi nevelés keretébe tartozó összes fontosabb adatokról beszámoljon. Erre szolgálnak a kérdőívek. 4. A sajátos „magyar játékok“ egyaránt érdeklik a bel- és külföldet, azt nemzeti, emezt néprajzi szempontból.

Meghívó

a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank részvény-társaság részvényeseinek 1898. márczius 29-én délelőtt 11 órakor Budapestben az intézet saját helyiségében (V., Nádor-utca 4. sz. a.) tartandó.

VII. rendes közgyűlésére

NAPIREND:

1. Az 1897. évi mérleg és igazgatósági jelentés előterjesztése.
 2. A felügyelő-bizottság jelentése.
 3. A tiszta nyereség mikénti felosztás iránti határozat.
 4. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény iránti határozat.
 5. A felügyelő-bizottság tagjai számának meghatározása ezen tagok megválasztása és javadalmazásuk megállapítása.
- Azon t. részvényesek, a kik a közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazott által résztvenni kívánnak, felkértenek, hogy részvényeket a le nem járt szelvényekkel együtt.

Az igazgatóság.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T. e.
BUDAPEST.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely karra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,